

Rogozina O. V. The preparation of future teachers of technology to the organization of technical creativity of pupils.

The article discusses the main aspects of training future teachers of technology to the organization of technical creativity of pupils. Identified two groups of creative design skills where the first group consists of skills necessary for organization and carrying out of experimental researches, and the second are the skills required in pedagogical research. Determine the forms of organization of work with students and stages of development of creative design skills of future teachers of technologies, which contribute to efficient organization of students' technical creativity. It is noted that the approach to learning is dictated by the peculiarities of the professional activity, and development of a system and methods solve these problems in a whole new way to organize the learning process, its main content is the formation of readiness to the organization of technical creativity of pupils. Introduction in educational process tasks taking into account peculiarities of their influence on the degree of activation of creative activity has a positive influence on the successful search for ways of development of technical thinking.

Keywords: technical creativity of students, preparation, organization, design skills.

УДК 37.035.3

Ружицька А. В.

**ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЗАРОДЖЕННЯ
ХУДОЖНЬО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІВЧАТ
У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКОЛАХ УКРАЇНИ (1917 – 1991 рр.)**

У статті з'ясовуються історичні передумови зародження художньо-трудової діяльності дівчат у загальноосвітніх школах України з 1917 по 1991 роки. Визначені суперечності, які посилюють порушену проблему. Окреслено процес становлення терміну художньо-трудова діяльність. На основі визначених історичних періодів і субперіодів у становленні трудової підготовки молоді в школах України, проведено системний аналіз і виокремлено віхи у становленні художньо-трудової діяльності дівчат. Акцентовується увага на найбільш вагомих документах і історичних фактах кожного з визначених періодів. Наводиться коротка характеристика зазначених субперіодів. На основі наведених фактів зроблені відповідні висновки щодо становлення художньо-трудової діяльності дівчат у загальноосвітніх навчальних закладах України зазначеного періоду. Визначені перспективи подальших історико-педагогічних досліджень у галузі теорії і методики трудового навчання із порушеної у статті проблеми.

Ключові слова: художньо-трудова діяльність дівчат, історичні передумови зародження, загальноосвітні школи України, трудова підготовка молоді.

Сучасний етап становлення і розвитку художньо-трудової діяльності дівчат у загальноосвітніх школах України потребує ґрунтовного аналізу та порівняння. На сьогодні існують суперечності між необхідністю здійснення якісної художньо-трудової діяльності та наявним рівнем і можливостями її здійснення; соціальним запитом суспільства щодо використання трудового потенціалу жінок та відсутністю системи рекомендацій щодо ефективного здійснення художньо-трудової діяльності дівчат; змісту і форм художньо-трудової діяльності дівчат і методів її реалізації у загальноосвітніх навчальних закладах України.

Питання освіти жіноцтва та трудової підготовки дівчат у різні періоди розвитку України вивчалися у працях Н. Агафонової, О. Бабіної, В. Богуславської, М. Броди, В. Вихрущ, Н. Гупана, М. Заволоки, І. Зайченка, С. Золотухіної, М. Євтуха, І. Колесник, Н. Коляди, Н. Красножон, Н. Кротік, М. Марчука, О. Онипченко, І. Передерій, О. Попової, Н. Слюсаренко, Т. Тхоржевської, Г. Черненко, С. Чуйка та ін.

Проблеми становлення і розвитку трудової підготовки учнів в школах України кінця ХІХ – ХХ століття відображені в дослідженнях В. Бондаря, А. Вихруща, С. Дем'янчука,

Н. Калініченко, М. Кареліна, В. Кухарського, М. Левківського, С. Мазуренко, В. Нечипорук, В. Рака, Т. Сороки та ін.

Мета статті – з'ясувати історичні передумови, що сприяли процесу зародження художньо-трудової діяльності дівчат з 1917 по 1991 роки, що сприяло розвитку жіночої освіти в Україні.

Питання художньо-трудової діяльності молоді в усі часи було надзвичайно актуальним. Це цілком закономірно, адже майбутнє кожного народу залежить від ставлення підростаючого покоління до трудової діяльності. На сучасному етапі реформування художньо-трудова діяльність стала невід'ємною частиною освіти і потребує системного вивчення та аналізу.

Відносно становлення терміну художньо-трудова діяльність, слід відзначити, що він з'являється у науковому обігу у галузі теорії і методики технологічної освіти у 2004 році, у новому Державному стандарті базової і повної середньої освіти з метою обґрунтування змісту освітньої галузі “Технологія”. Стандартом передбачалося ознайомити учнів з проектно-технологічною та інформаційною діяльністю, із світом сучасних професій, спираючись на знання з основ наук на рівні предметно-практичної діяльності; залучення учнів до проектно-технологічної, інформаційної, художньо-трудової та дослідницької діяльності; розвиток в учнів здатності реально оцінювати свої можливості для вибору посилюючих творчих завдань [2].

Поряд з тим у “Педагогічному словнику” за редакцією академіка М. Ярмаченка вживається поняття “художня праця”, що визначено ним самим як вид діяльності, спрямований на виготовлення творів і предметів мистецтва, декоративно-прикладних виробів, що використовуються для оформлення побутових приміщень, інтер'єрів, одягу [4].

У дослідженнях Н. Слюсаренко вживається термін трудова підготовка дівчат, що трактується як цілісна система, що поєднує засвоєння ними необхідних для подальшої трудової діяльності знань, формування психологічної готовності до праці, практичної компетенції, бажання, потреби та звички виконання трудових дій, виховання інтересу до праці, що реалізується у процесі вивчення основ наук, трудового і професійного навчання, суспільно корисної продуктивної праці, трудового виховання і профорієнтаційної роботи і базується на гендерному підході й спрямовується на підвищення конкурентоспроможності жінки в соціальній і виробничій сферах життєдіяльності [5].

Прослідковуючи історичні передумови зародження художньо-трудової діяльності дівчат у навчальних закладах України з 1917 по 1991 роки за основу обирали ті документи і факти щодо реформ у трудовому навчанні і художній праці у загальноосвітніх навчальних закладах України зазначеного періоду.

У розвитку трудової підготовки молоді в школах України дослідники (А. Вихрущ, В. Мадзігон, Н. Слюсаренко) виділяють кілька періодів, зокрема: 1917 – 1937 рр.; 1937 – 1952 рр.; 1952 – 1991 рр. У свою чергу вони поділяються на своєрідні субперіоди, а саме: 1937 – 1941 рр.; 1941 – 1945 рр.; 1945 – 1952 рр.; 1952 – 1958 рр.; 1958 – 1966 рр.; 1966 – 1977 рр.; 1977 – 1984 рр.; 1984 – 1991 рр. [1; 3; 5].

Беручи за основу вже існуючу періодизацію зробимо акцент на тих історичних подіях, фактах, документах, які займають ключові позиції по відношенню до становлення і розвитку художньо-трудової діяльності дівчат у загальноосвітніх навчальних закладах України у зазначений період.

Найбільш вагомим документом у період з 1917 по 1937 роки було “Положення про єдину трудову школу УРСР”, прийняте у травні 1919 року, згідно з яким основою навчально-виховного процесу стала продуктивна праця учнів, а всі загальноосвітні заклади отримали загальну назву – “Єдина трудова школа”.

Основними видами трудової діяльності, якими учням спільно, як хлопцям, так і дівчатам, доводилося займатися були обробка дерева і металу, рукоділля, креслення, вирізування, картонажні роботи тощо. Їхнє спрямування було направлене на формування

в учнів трудових навичок.

З-поміж перерахованих видів праці зазначеного періоду, які більш дотичними є до художньо-трудової діяльності дівчат варто відзначити рукоділля, яке користувалося великою популярністю у школах України того часу.

Вивчення рукоділля передбачалося програмою з першого року навчання дитини в школі, тобто з 7-8-річного віку. Для уроків із цієї дисципліни планували як мінімум дві години щотижня. Роботи з рукоділля були обов'язковими для всіх учнів. Тому на заняттях виготовляли предмети одягу і для дівчат, і для хлопців [5].

Навчання рукоділлю розпочиналося з підготовчих робіт, які були логічним продовженням того, що діти засвоїли, перебуваючи в дитячому садочку. До них відносили ознайомлення з інструментами і пристосуваннями для шиття. Основні роботи кожного року були різними. Виконуючи їх, дитина мала можливість поступово навчитися виготовляти одяг для самої себе [5].

З 1922 року, коли був затверджений "Кодекс законів про освіту в УРСР". Цим документом було визначено типи шкіл, а саме: трудова школа (діти 8-15 років), дитячий будинок-інтернат (діти 4-17 років), а також передбачено відкриття дитячих будинків, трудових колоній та комун, приймальників та розподільників. В основу роботи всіх навчально-виховних закладів було покладено організацію трудового процесу.

У цей час створювалися майстерні, які були міні-копіями цехів великих промислових заводів, фабрик, тощо. Найбільшою популярністю користувалися такі види майстерень, як швейна, чоботарна, столярна, слюсарна, токарна, ковальська та ін.

Щодо художньо-трудової діяльності, то на початку 20-х років у навчальних планах шкіл почали відводити час на ручну працю. Кількість годин школи визначали самостійно, оскільки навчальні плани та програми в цей період були орієнтовними і їх можна було змінювати відповідно до потреб школи та наявної матеріально-технічної бази. Так, відповідно до навчального плану на 1923-1924 навчальний рік, в трудшколах Полтавщини в 1-2 групах школярі 3 години на тиждень займалися ручною працею, в 3-4 групах – 2, а в 5 групі – 1 [5].

Упродовж 20-х років у трудових школах України праця пронизувала весь педагогічний процес, оскільки її поклали в основу комплексових тем, які вивчали діти. Трудовою діяльністю учні займалися під час "колективної роботи в класі, самоврядування, роботи на шкільних городах, у садках, роботи дітей у царині самообслуговування у школі, роботи у шкільних майстернях, участі в екскурсіях, шкільних святах тощо" [5].

Пошук шляхів удосконалення художньо-трудової діяльності дівчат в 20-ті роки ХХ століття призвів до введення до навчального плану деяких навчальних закладів дисципліни "Рукоділля", але Наукпедком Укрсоцвиху в більшості випадків дозволяв навчати учнів рукоділля лише в порядку клубної роботи [5].

Та все ж таки загальноосвітня школа цього часу тяжіла до наближення навчального процесу з умовами виробництва. Виникнення у 20-х роках ХХ століття явища політехнізму зробило свій відбиток і на реформуванні трудових шкіл.

30 грудня 1929 року Колегія НКО прийняла постанову про реорганізацію 7-річних трудових шкіл з метою їх політехнізації, відповідно до якої поряд зі звичайними школами почали з'являтися фабрично-заводські семирічки (ФЗС) та школи колгоспної молоді (ШКМ). Але масового характеру цей процес набув після того, як у березні 1930 року НКО разом із ЦБ НДР провели VII Всеукраїнську нараду в справах НДР і школи. У зв'язку з цим окреслено завдання: реорганізувати школи соцвиху розташовані в індустріальному оточенні на ФЗС, а сільські школи – на ШКМ. Основною метою цих навчальних закладів стала підготовка молоді до майбутньої трудової діяльності [3]. У таких типах шкіл місце для художньо-трудової діяльності відведене не було.

З приходом другого етапу у становленні і розвитку художньо-трудової діяльності одразу прослідковується її повний занепад у навчально-виховному процесі

загальноосвітніх навчальних закладів України. Цей час тривав із 1937 по 1943 роки, з появою нормативного документу “Про запровадження роздільного навчання хлопців і дівчат в 1943-44 н.р. в неповних середніх і середніх школах обласних, крайових міст, столичних центрів союзних і автономних республік і великих промислових міст” (16.07.1943).

Новим підетапом у зародженні художньо-трудової діяльності молоді стає 1954/55 навчальний рік, коли вступили в дію нові плани, згідно з якими учні 1-4 класів почали вивчати ручну працю.

У 1954 році були розроблені Міністерством освіти УРСР перші програми ручної праці для 1-4 класів. До змісту трудового навчання було включено елементарну обробку природних матеріалів: глини, деревини (гілки, прутики, кора), соломи, жолудів і поширених промислових матеріалів – паперу, картону, тканини, жерсті, дроту, фанери та інших. Обробку цих матеріалів передбачалося здійснювати найпростішими інструментами: ножом, ножицями, плоскогубцями тощо.

Згодом починає видаватися і навчально-методична література з трудового навчання у початковій школі. Зокрема, вийшов підручник П. Білаша “Уроки ручної праці в 4 класі”, навчальний посібник М. Федоренка “Робота з папером на уроках ручної праці в 1-3 класах”. У 1957 році вийшов перший збірник з досвіду роботи вчителів ручної праці “Політехнічне навчання у початковій школі”.

Протягом субперіоду з 1958 по 1966 роки, яким започатковано реформу школи у зв'язку із прийняттям “Закону про зміцнення зв'язку школи з життям і про дальший розвиток системи народної освіти в СРСР” значних зрушень з боку розвитку художньо-трудової діяльності дівчат не відбувається, але цей час приніс позитивні зміни для трудового навчання і, зокрема, загальноосвітньої школи (перехід на 11-річний термін навчання).

У Постанові ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР “Про заходи подальшого поліпшення роботи середньої загальноосвітньої школи” 1968 року зазначається, що вдосконалення змісту загальної середньої освіти, створення науково обґрунтованих навчальних планів і програм є одними із головних завдань педагогічної науки. Необхідність перегляду діючих навчальних планів і програм зумовлювалась тим, що ті, які діяли до 1968 року не повно відображали досягнення сучасної науки, техніки і культури. Скорочення терміну навчання у середній школі з 11 до 10 років і певні зміни в характері трудової політехнічної підготовки також вимагали внесення відповідних змін до навчальних планів і програм.

Це фактично був початок нового субперіоду в розвитку трудової підготовки учнів, який тривав з 1968 по 1977 рік.

Для цього субперіоду характерним є:

- різке скорочення кількості шкіл з виробничим навчанням;
- ліквідація матеріальної бази, яка використовувалася для виробничого навчання;
- згортання системи підготовки вчителів трудового навчання;
- зменшення кількості годин на трудову підготовку.

Новий субперіод у розвитку трудової підготовки учнів розпочинається із ухваленням Постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР “Про дальше вдосконалення навчання, виховання учнів загальноосвітніх шкіл і підготовки їх до праці” (1977). Тривав цей субперіод до 1984 року.

Характерними рисами цього субперіоду є:

- створення міжшкільних навчально-виробничих комбінатів трудового навчання і профорієнтації;
- створення системи профорієнтаційної роботи, розпочинаючи від школи й закінчуючи адміністративним районом;
- розширенням і удосконаленням навчально-матеріальної бази трудового навчання;
- перехід на новий зміст трудового навчання, який передбачав диференціацію для

міської і сільської школи, для хлопців і дівчат, а також для класів, які не поділяються на групи;

- запровадження інституту базових підприємств;
- створення трудових об'єднань школярів.

Окрім названої вище постанови, у цей період виходить ще низка, в тому числі: Постанова Ради Міністрів УРСР “О мерах по дальнейшему укреплению учебно-материальной базы общеобразовательных школ по трудовому обучению учащихся” (1978), постанови бюро обкомів КПУ та виконкомів обласних Рад народних депутатів “Про заходи щодо покращення трудового навчання, виховання і профорієнтації учнів загальноосвітніх шкіл в одинадцятій п’ятирічці у світлі вимог XXVI з’їзду КПРС” (1981).

У школах проводиться цілеспрямована, планомірна робота зі створення умов для підвищення якості й ефективності трудового навчання учнів усіх вікових груп, побудови цілісної системи формування трудових умінь і навичок, професійної орієнтації школярів, підготовки молоді до трудової діяльності. Вона здійснювалась завдяки спільним зусиллям педагогічних колективів шкіл і трудових колективів базових підприємств.

Наприкінці 70-х років XX століття у трудовій підготовці на перший план виходить трудове, допрофесійне і професійне навчання, що було передбачено навчальним планом загальноосвітньої школи. З 1981/82 навчального року вдвічі збільшується кількість годин на трудове навчання в старших класах і становить чотири години на тиждень. Запроваджувалися нові програми, які передбачали диференціацію змісту трудового навчання для міських і сільських шкіл, для хлопців і дівчат, та для класів, які не поділяються на групи.

У цей період трудова підготовка проводилася на базі шкільних майстерень, міжшкільних навчально-виробничих комбінатів і майстерень, промислових і сільськогосподарських підприємств. Проводилася велика робота зі створення робочих кімнат для трудового навчання учнів початкової школи, кабінетів обслуговуючої праці, майстерень, міжшкільних навчально-виробничих комбінатів, а також бази для поглибленого трудового і професійного навчання.

Позитивно позначився зазначений субперіод на розвитку художньо-трудової діяльності дівчат.

Наступним кроком у становленні трудової підготовки молоді стала реалізація Постанови Верховної Ради СРСР “Про основні напрями реформи загальноосвітньої і професійної школи” від 12 квітня 1984 року, яка поклала початок нового субперіоду. Тривав цей субперіод розвитку трудової підготовки до 1991 року.

Характерними особливостями цього субперіоду є:

- запровадження обов’язкової продуктивної праці учнів під час уроків трудового навчання та в позаурочний час;
- загальна середня освіта молоді доповнювалась загальною професійною освітою;
- посилення політехнічної спрямованості змісту освіти, показ технологічного застосування законів фізики, хімії, біології й інших наук;
- значна активізація профорієнтаційної роботи шляхом поєднання зусиль школи, виробничих колективів, батьків, громадськості;
- розбудова навчально-матеріальної бази трудового навчання, створення нових організаційних форм залучення учнів до продуктивної праці.

Отже підсумовуючи вище сказане можна зробити висновок, що історичні передумови розвитку трудового навчання і художньої праці позитивно позначилися на зародженні художньо-трудової діяльності молоді, зокрема, дівчат. Порушена проблема розвитку художньо-трудової діяльності дівчат з 1917 по 1991 роки розв’язувалася у різні субперіоди із різними рівнями ефективності. У цілому цей розвиток можна охарактеризувати як хвилеподібний – із своїми максимумами і мінімумами. Однозначних пояснень такому процесу не має.

Перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження. Порушені у статті аспекти існуючої проблеми можуть слугувати базою для подальших історико-педагогічних досліджень у галузі теорії і методики трудової підготовки молоді, що, зокрема стосуються художньо-трудової діяльності дівчат у загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладах України у інші історичні епохи.

Використана література :

1. *Вихрущ А. В.* Трудова підготовка учнів у загальноосвітніх школах України (історико-педагогічний аналіз та перспективи : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / А. В. Вихрущ. – К., 1994. – 473 с.
2. Державний стандарт базової і повної середньої освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 р. N 24) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/content/derj-standart.pdf>.
3. *Мадзігон В. В.* Продуктивна праця в українській школі: історія, перспективи розвитку : монографія / В. В. Мадзігон, В. В. Макаруч. – К. : Педагогічна думка, 2005. – 169 с.
4. Педагогічний словник / [ред.-упоряд. М. Ярмаченко]. – К. : Педагогічна думка, 2001. – 514 с.
5. *Слюсаренко Н. В.* Становлення та розвиток трудової підготовки дівчат в школах України кінця XIX – XX століття : монографія / Н. В. Слюсаренко. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2009. – 456 с.

References :

1. *Vykhruyshch A. V.* Trudova pidhotovka uchniv u zahalnoosvitnikh shkolakh Ukrainy (istoryko-pedahohichnyi analiz ta perspektyvy : dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.01 / A. V. Vykhruyshch. – K., 1994. – 473 s.
2. Derzhavnyi standart bazovoi i povnoi serednoi osvity (zatverdzheno postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 sichnia 2004 r. N 24). – <http://mon.gov.ua/content/derj-standart.pdf>
3. *Madzihon V. V.* Produktyvna pratsia v ukrainskii shkoli: istoriia, perspektyvy rozvytku : monohrafiia / V. V. Madzihon, V. V. Makarchuk. – K. : Pedahohichna dumka, 2005. – 169 s.
4. Pedahohichnyi slovnyk / [red.-uporiad. M. Yarmachenko]. – K. : Pedahohichna dumka, 2001. – 514 s.
5. *Sliusarenko N. V.* Stanovlennia ta rozvytok trudovoi pidhotovky divchat v shkolakh Ukrainy kintsia KhIKh – KhKh stolittia : monohrafiia / N. V. Sliusarenko. – Kherson : Vydavnytstvo KhDU, 2009. – 456 s.

Ружицкая А. В. Исторические предпосылки зарождения художественно-трудова́й деятельности девушек в общеобразовательной школе Украины (1917–1991 гг.).

В статье выясняются исторические предпосылки зарождения художественно-трудова́й деятельности женщин в общеобразовательных школах Украины с 1917 по 1991 годы. Определены противоречия, которые усиливают поднятую проблему. Определены процесс становления срока художественно-трудова́й деятельности. На основе определенных исторических периодов и субпериода в становлении трудовой подготовки молодежи в школах Украины, проведен системный анализ и выделены вехи в становлении художественно-трудова́й деятельности женщин. Акцентируется внимание на наиболее значимых документах и исторических фактах каждого из определенных периодов. Приводится краткая характеристика указанных субпериода. На основе приведенных фактов сделаны соответствующие выводы о становлении художественно-трудова́й деятельности женщин в общеобразовательных учебных заведениях Украины указанного периода. Определены перспективы дальнейших историко-педагогических исследований в области теории и методики трудового обучения с возбужденного в статье проблемы.

Ключевые слова: *художественно-трудова́й деятельность девушек, исторические предпосылки зарождения, общеобразовательные школы Украины, трудовая подготовка молодежи.*

Ruzhytska A. V. Historical background of the origin of art-work of girls in secondary schools of Ukraine (1917–1991 years).

The article investigates the historical background of the origin of art-work of girls in secondary schools of Ukraine from 1917 to 1991. Identified contradictions that enhance pointed problem. Outlined the process of becoming of the term “art-work”. On the basis of certain historical periods and sub-period in establishing of work training of youth in the schools in Ukraine, conducted a systematic analysis and distinguished milestones in the development of art-work of girls. Attention is focused on the most important documents and historical facts of each of the specified periods. A brief description of these sub-periods is given. Based on these facts the appropriate conclusions are made regarding the establishment of art-work

of girls in secondary schools of Ukraine during the period. It identifies prospects of further historical and educational research in the theory and methods of labor education referring the pointed in the article problem.

Keywords: *Art-work of girls, the historical background of the birth, secondary school in Ukraine, labor training of young people.*

УДК 370.45.67

Савченко Л. О.

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ І КРЕСЛЕННЯ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ ОСВІТИ

У статті розкрито реалізацію експериментальної методики педагогічного діагностування якості освіти професійної підготовки майбутніх учителів технологій, яка проходила в кілька етапів: 1) ознайомлення студентів із методами педагогічної діагностики; 2) актуалізація позитивного ставлення до ролі педагогічної діагностики в професійній діяльності; стимулювання розвитку потреби у вивченні теорії педагогічної діагностики; утвердження смислової настанови студентів на освоєння діагностичних умінь; 3) використання методів педагогічної діагностики якості освіти на заняттях у виші.

Ключові слова: *методика, педагогічна діагностика, якість освіти, ситуації, майбутні учителі.*

На сучасному етапі розвитку суспільства, що маркований процесами глобалізації, використання інформаційних технологій, світова педагогічна думка перебуває у пошуку нових пріоритетів в освіті. Якість освіти стає головним орієнтиром, що визначає авторитет і конкурентоспроможність навчальних закладів на регіональному, державному рівнях і міжнародній арені. Задля забезпечення якості освіти спрямовано матеріальні, фінансові, кадрові й наукові ресурси суспільства, вона стає основою оцінювання державою та громадськістю освітніх послуг, запорукою доступу громадян до здобуття ґрунтовної і суспільно затребуваної освіти. За цих умов якість вищої педагогічної освіти перетворилася на принцип й основний критерій ефективності сучасної системи підготовки педагогічних кадрів.

Українські дослідники (В. Бондар, І. Булах, С. Гончаренко, О. Козаков, Ю. Мальований, Л. Момот, І. Распопов, М. Ржецький, Н. Розенберг, О. Савченко та ін.) започаткували підхід до аналізу педагогічних явищ і процесів, що забезпечують якість освіти, на засадах урахування закономірностей та умов їх функціонування. Дослідники наголошують, що підвищення якості освіти в цілому і вищої педагогічної освіти зокрема, неможливе без педагогічної діагностики як інструменту управління цим процесом. При цьому педагогічну діагностику науковці пов'язують: з аналізом результатів розвитку особистості (М. Обозов); вивченням рівня педагогічних явищ (В. Зверов); розпізнанням творчого потенціалу особистості (Л. Денякіна); аналізом навчального процесу й дослідженням результатів навчання (К. Інгенкамп); сукупністю пізнавальних зусиль, необхідних для ухвалення актуальних педагогічних рішень (К. Дж. Клаусер); процесом, що з'ясовує умови й обставини навчання (Н. Мойсеюк); реалізацією ефективного навчання шляхом зменшення витрат і раціонального поєднання організаційно-дидактичних засобів та методів навчання (І. Підласий); отриманням інформації про стан і розвиток контрольованого об'єкта (Г. Цехмістрова) тощо.